

**ზოროასტრიზმი და უცნობი ავტორის
„ევსტათი მცხეთელის წამება“
Zoroastrianism and “The Martyrdom of Eustathius of
Mtskheta” by an unknown author**

**ნინო პოპიაშვილი
Nino Popiashvili**

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities*

საკვანძო სიტყვები: ზოროასტრიზმი, ჰაგიოგრაფია, ევსტათი
მცხეთელის წამება
Keywords: Zoroastrianism, Hagiography, The Martyrdom of Eustathius of
Mtskheta.

„ევსტათი მცხეთელის მარტვილობა“ მეორე უძველესი ნაწარმოებია ქართულ ლიტერატურაში იაკობ ცურტაველის „მუშანიკის წამების“ შემდეგ (აღსანიშნავია ისიც, რომ არსებობს სხვადასხვა მოსაზრება ქართული ჰაგიოგრაფიული თხზულებების დათარიღების შესახებ. მათ შორის, მეცნიერთა ნაწილი იზიარებს მოსაზრებას „კოლაელ ყრმათა მარტვილობის“ ახალ დათარიღებასთან დაკავშირებით; „ქართლის ცხოვრებაში“ შესული სხვადასხვა ეპოქის ამსახველი ისტორიების, მათ შორის, „ფარნავაზიანისა“ და „ნინოს ცხოვრების“ ნაწილების, უძველესობის შესახებ და სხვ.). თხზულებაში გადმოცემულია მე-6 საუკუნის ქართლის პოლიტიკური, სოციალური, რელიგიური და კულტურული ცხოვრების ასპექტები. ტექსტის მეცნიერული შესწავლის დროს გამოიკვეთა რამდენიმე მნიშვნელოვანი და საკვანძო საკითხი, რომელთა შესახებ არსებობს აზრთა სხვადასხვაობა (ი. ჯავახიშვილი, ა. ჰარნაკი, კ. კეკელიძე, მ. ანდრონიკაშვილი, ი. ასმანი და ჰ. სტრომი, შ. ნუცუბიძე, თ. ჭყონია, ბ. კილანავა, ს. სიგუა, ლ. მენაბდე, ე. გაბიძაშვილი, მ. ჩხარტიშვილი. მეტრეველი, გ. კუჭუხიძე და სხვ.). „ევსტათი მცხეთელის მარტვილობა“, როგორც ერთ-ერთი უადრესი ჰაგიოგრაფიული თხზულება, ივანე ჯავახიშვილის ინიციატივით, დაინტერესებას იწვევს გერმანულ სამეცნიერო წრეებში. 1901 წელს გამოქვეყნდა ივანე ჯავახიშვილის მიერ თარგმნილი ტექსტი გერმანულ ენაზე, რომელიც ადოლფ ჰარნაკის მიერ არის დამუშავებული.

უცნობი ავტორის „ევსტათი მცხეთელის მარტვილობა“ ამჟღავნებს მაზდიანობის მნიშვნელოვან გავლენებს. კერძოდ, თხზულებაში გვხვდება მაზდიანური დაკრძალვის რიტუალი.

მოხსენებაში ვისაუბრებთ ზოროასტრიზმის, როგორც მაზდეანობის შემდგომი ეტაპის, კავშირზე „ევსტათი მცხეთელის მარტვილობასთან“.

“The Martyrdom of Eustathius of Mtskheta” is the second oldest work in Georgian literature after “The Martyrdom of Shushanik” by Iakob Tsuraveli (it should also be noted that there are different opinions about the dating of Georgian hagiographic works. Among them, some scientists share the opinion regarding the new dating of “The Martyrdom of Kolael Children”; about the antiquity of the stories depicting different eras in-

cluded in "Life of Kartli", including parts of "Pharnavaziani" and "Life of Nino", etc.). The political, social, religious and cultural aspects of the 6th century Kartli are conveyed in the work. During the scientific study of the text, several important key issues were identified, about which there are differences of opinion (I. Javakhishvili, A. Harnack, K. Kekelidze, M. Andronikashvili, I. Assmann and H. Strom, Sh. Nutsubidze, T. Chkonia, B. Kilanova, S. Sigua, L. Menabde, E. Gabidzashvili, M. Chkhartishvili, Metreveli, G. Kuchukhidze, etc.). "The Martyrdom of Eustathius of Mtskheta", as one of the earliest hagiographical works, on the initiative of Ivane Javakhishvili, arouses interest in German scientific circles. In 1901, the text translated by Ivane Javakhishvili was published in German, edited by Adolf Harnack.

"The Martyrdom of Eustathius of Mtskheta" by an unknown author reveals the important influences of Mazdaism. In particular, the Mazdian funeral ritual is found in the work. In the paper, we will talk about the connection of Zoroastrianism, as the next stage of Mazdaism, in connection with "The Martyrdom of Eustathius of Mtskheta".